

Deklarace Nyeleni 2011

POTRAVINOVÁ SUVERENITA V EVROPĚ - HNED!

Nyeléni Evropa 2011 - Evropské fórum pro potravinovou soběstačnost

Krems, Rakousko, srpen 2011

Občané Evropy jsou nyní poprvé svědky vzniku politik systémových změn, kterými vlády na jejich bedra vkládají břemena, jež byla dosud uvalena na obyvatele jiných zemí, zejména zemí globálního Jihu; a to ve jménu ochrany kapitalismu a těch, kteří z něj profitují (soukromé banky, investiční skupiny a nadnárodní korporace). Vše naznačuje, že v nejbližší době budou tyto antisociální politiky ještě drsnější a rozsáhlejší. První hromadná veřejná kritika těchto hospodářských a vládních systémů, které nás dovedly do tohoto stadia, již proběhla a my tvůrčím a účinným způsobem nabízíme reakci evropských sociálních hnutí na globální zemědělství, které je přesným odrazem kapitalistického systému, který je vytvořil.

Potravinové systémy byly zredukovány do formy průmyslového zemědělství, které je ovládáno několika nadnárodními potravinářskými korporacemi spolu s úzkou skupinou velkých maloobchodníků. Tento model je založen na vytváření zisku, a proto naprosto selhává při plnění svých povinností. Místo toho, aby se věnoval produkci zdravých a cenově dostupných potravin prospěšných lidem, se stále více zaměřuje na produkci takových surovin, jako jsou biopaliva, krmiva pro zvířata nebo zemědělské plodiny na monokulturních plantážích. Na jedné straně to způsobuje významný úbytek zemědělských podniků i lidí, které tyto podniky živí, na druhou stranu to podporuje zdraví škodlivé stravovací návyky s nedostatkem zeleniny, ovoce a obilovin.

Tento průmyslový způsob produkce je závislý na konečných zdrojích fosilních paliv a chemických vstupů; neuznává omezené množství takových zdrojů, jako je půda nebo voda; je odpovědný za nesmírný úbytek biodiverzity a ztrátu půdní úrodnosti; přispívá ke změnám klimatu; nutí tisíce lidí k zaměstnáním, kde jim nejsou přiznána jejich nejzákladnější práva, a vede ke zhoršování pracovních podmínek sedláků a zemědělských pracovníků zejména z řad přistěhovalců. To nás stále více oddaluje od udržitelného a uctivého vztahu k přírodě. Vykořisťování a zmíněné zacházení s půdou je hlavním důvodem venkovské chudoby a hladu více než miliardy lidí na světě (jak dnes vidíme v oblasti Afrického rohu). Kromě toho to vede k nucené migraci za současné produkce nadbytků průmyslových potravin, které končí zkažené či vyhozené na evropských i mimoevropských trzích, což ničí místní produkci.

Tato situace je výsledkem potravinové, finanční, tržní a energetické politiky, kterou zavedly naše vlády, Evropská unie (zejména prostřednictvím její Společné zemědělské politiky), multilaterální a finanční instituce, stejně jako nadnárodní korporace. Mezi příklady lze uvést zásady deregulace a liberalizace zemědělských trhů a spekulace s potravinami.

Přesměrování tohoto nefunkčního potravinového systému bude možné pouze pomocí celkové změny orientace potravinové a zemědělské politiky a praxe. Je nezbytné přetvořit potravinový systém podle principů potravinové suverenity, zejména v Evropě, a je nutné to udělat ihned.

V důsledku toho se více než 400 lidí z 34 evropských zemí od Atlantiku po Ural a Kavkaz, od Arktidy po Středomoří, stejně jako mezinárodní představitelé nejrůznějších sociálních hnutí a občanských sdružení, setkalo v období 16. - 21. srpna v rakouské Kremži, aby pokračovali v rozvoji evropského hnutí za potravinovou suverenitu. Východiskem jim byla Deklarace Nyeleni 2007: Fórum pro potravinovou suverenitu, která znovu potvrdila mezinárodní rámec potravinové soběstačnosti: právo lidí demokraticky určit podobu svých vlastních potravinových a zemědělských systémů, které nepoškozují jiné lidi nebo životního prostředí.

Dnes zde již existují četné místní i regionální i celoevropské zkušenosti a příklady, které jsou založeny na základech potravinové soběstačnosti, a ukazují, jak ji lze využít.

Sdílíme hodnoty založené na lidských právech. Požadujeme volný pohyb osob, ne volný kapitál a zboží, který přispívá k zániku obživy a nutí tak mnohé k migraci. Naším cílem je spolupráce a solidarita v protikladu k soutěživosti. Jsme odhodláni reformovat naši demokracii: všichni lidé by měli být zapojováni do diskusí o všech tématech veřejného zájmu a vytváření veřejné politiky a měli by společně rozhodovat o tom, jak bude organizován náš potravinový systém. To vyžaduje vytvoření demokratických systémů a procesů bez mocenských tlaků, vlivu korporací, ale založených na rovnoprávnosti a rovnosti pohlaví, jež povede k odstranění nadvlády mužů.

Mnozí z nás jsou mladí lidé, kteří představují budoucnost naší společnosti a našeho úsilí. Zaručujeme, že naše činnost a tvořivost bude naše hnutí neustále posilovat. Má-li se to stát, musíme mít možnost podílet se na zajišťování potravin a být plně zapojeni do všech struktur a rozhodování.

Jsme přesvědčeni, že potravinová suverenita není pouze krokem ke změně potravinových a zemědělských systémů, ale je rovněž prvním krůčkem k širším změnám našich společenství. Z tohoto důvodu se zavazujeme prosazovat:

Změny způsobu výroby a spotřeby potravin

Směřujeme k vytváření přizpůsobivých a odolných systémů produkce potravin, které poskytují zdravé a bezpečné potraviny pro všechny lidi v Evropě a současně chrání biodiverzitu a přírodní zdroje a zajišťují welfare zvířat. To vyžaduje ekologické způsoby zemědělské produkce a rybolovu a také zvýšení počtu drobných rolníků, zelinářů a malokapacitních rybářů, kteří produkují místní potraviny a kteří jsou pilířem potravinového systému. V těchto souvislostech usilujeme o zastavení používání GMO a o pěstování/chov a navrácení široké škály geneticky nemodifikovaných odrůd osiv i plemen hospodářských zvířat. Podporujeme udržitelné a rozmanité stravovací návyky, zejména spotřebu kvalitních místních a sezónních produktů a nikoliv průmyslově zpracovaných potravin. Součástí této změny je i snížení spotřeby masa a masných produktů, které by měly být produkovány pouze lokálně za použití místního geneticky neupraveného krmiva. Zasazujeme se o obnovu a propagaci umění vařit a zpracovávat suroviny, pomocí vzdělávání a sdílení znalostí.

Změny způsobu distribuce potravin

Směřujeme své úsilí k decentralizaci potravinových řetězců prosazováním různorodých tržních kanálů založených na solidaritě a spravedlivých cenách, podporou krátkých dodavatelských řetězců a silných vztahů mezi producenty a spotřebiteli v místní potravinové síti v protikladu k rozšiřování a posilování supermarketů. Chceme lidem poskytovat základní stavební kameny, které jim pomohou rozvíjet vlastní distribuční systémy potravin, a umožní tak zemědělcům produkci a zpracování potravin pro jejich společenství. To vyžaduje pravidla pro bezpečnost potravin, která podporují drobné zpracování, a také místní infrastrukturu pro zpracování potravin v malém. Rovněž usilujeme o to, aby se potraviny, které produkujeme, dostaly ke všem členům společnosti, včetně lidí s nízkým nebo žádným příjmem.

Ohodnocování a zlepšování pracovních a sociálních podmínek v potravinářství i zemědělství

Odmítáme vykořisťování a zhoršování pracovních a sociálních podmínek a práv všech žen a mužů vyrábějících potraviny, jakož i sezónních a migrujících pracovníků, pracovníků v oblasti zpracování, distribuce, maloobchodu a dalších. Usilujeme o takovou veřejnou politiku, která respektuje sociální práva, stanovuje vysoké standardy a financuje jejich zavádění z veřejných prostředků. Společnost musí více ocenit přínos výrobců potravin a zemědělců naší společnosti. Toto uznání znamená zajistit jim přiměřenou mzdu pro důstojný život. Naším cílem je vybudovat silné společenství všech osob pracujících v produkci potravin.

Navrácení práv k našim veřejným statkům

Odmítáme a stavíme se proti komodifikaci, monetarizaci a patentování našich veřejných statků, jako jsou: půda; tradiční osiva schopná reprodukce; plemena hospodářských zvířat a ryb; stromy a lesy; voda a ovzduší; znalosti a vědomosti. Přístup k nim by neměl určovat trh ani peníze. Při využívání veřejných zdrojů musíme zajistit dodržování lidských práv a rovnosti pohlaví ve prospěch celé společnosti. Také uznáváme naši odpovědnost za využívání našich veřejných statků udržitelně za současného respektování práv Země. Zacházení s našimi veřejnými statky by mělo podléhat společnému, demokratickému a společenskému dohledu.

Změny veřejné politiky upravující potravinové a zemědělské systémy

Naše úsilí zahrnuje také změnu veřejné politiky a vládnoucích struktur, které řídí naše potravinové systémy - od místní až po národní, evropskou a globální úroveň, a také obsahuje snahy o odstranění legitimacy moci korporací. Veřejná politika musí být vnitřně soudržná, komplementární a musí podporovat a chránit potravinové systémy a kulturu. Tato politika musí: být založena na právu na potraviny; odstranit hlad a chudobu; zajistit naplnění základních lidských potřeb; přispívat ke „klimatické spravedlnosti“ v Evropě i celosvětově. Potřebujeme právní rámce, které producentům potravin zaručí stabilní a spravedlivé ceny; podpoří přírodě šetrné zemědělství; zajistí zahrnutí externích nákladů do cen potravin a provedení pozemkových úprav. Výsledkem těchto politik by mělo být zvýšení počtu zemědělců v Evropě. Veřejné politiky musejí být tvořeny za pomoci veřejně důvěryhodného výzkumu tak, aby bylo dosaženo výše navržených cílů. Veřejná politika dále musí zajistit zákaz spekulací s potravinami, a také musí zabránit poškozování stávajících lokálních nebo regionálních potravinových systémů a kultury - ať už dampingem nebo rozsáhlým nákupem půdy zahraničními investory v Evropě - zejména ve východní Evropě nebo na globálním Jihu. Usilujeme o nové zemědělské, potravinářské, osivářské, energetické a obchodní politiky pro potravinovou soběstačnost v Evropě s mezinárodním dosahem. Tyto politiky musejí obsahovat zejména: odlišnou Společnou zemědělskou a potravinovou politiku; zrušení směrnice EU o biopalivech; globální řízení mezinárodního trhu prostřednictvím FAO a nikoliv WTO.

Voláme všechny lidi a občanská hnutí v Evropě, aby se společně s námi zapojili do úsilí o převzetí kontroly nad našimi potravinovými systémy a vytváření Hnutí za potravinovou suverenitu Evropy, HNED!